

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»

Факультет філології
Кафедра української мови
СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Педагогіка вищої школи та педагогічна майстерність викладача

Освітня програма Українська мова і література

Спеціальність 035 Філологія

035.01 Філологія (українська мова і література)

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 2 від “10” вересня 2019 р.

ЗМІСТ

- Загальна інформація
- Мета і завдання курсу
- Результати навчання (компетентності)
- Організація навчання курсу
- Система оцінювання курсу
- Політика курсу
- Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Педагогіка вищої школи та педагогічна майстерність викладача
Викладач	Професор кафедри педагогіки та освітнього менеджменту ім. Б. Ступарика Нагачевська Зіновія Іванівна
Контактний телефон викладача	0685410915
E-mail викладача	
Формат дисципліни	Нормативна
Обсяг дисципліни	Кредити ЄСТС -3 (90 год.)
2. Анотація до курсу	
3. Мета і завдання курсу	
<p>Мета: забезпечити засвоєння студентами ОР “магістр” основ теорії та історії вищої освіти, дидактики вищої школи, концептуальних засад виховання студентської молоді й управління освітнім процесом у вищій школі для формування професійної компетентності майбутніх фахівців і підготовки їх до самостійної педагогічної та науково-педагогічної діяльності у закладах вищої освіти.</p> <p>Завдання: ознайомити студентів магістратури із теоретичними засадами курсу, історією та сучасним станом вищої школи; проаналізувати витоки і тенденції розвитку вищої освіти, з’ясувати сутність ідеї університету як інноваційного закладу освіти; розкрити сучасний стан і перспективи розвитку закладів вищої освіти в Україні; навчити студентів організовувати освітній процес у вищій школі, налагоджувати взаємодію на засадах глибокої поваги до студентів, застосовуючи сучасні технології, методи, форми, засоби навчання і виховання; ознайомити зі змістом та функціями професійно-педагогічної діяльності викладача вищої школи, сутнісними характеристиками його професіограми й основами педагогічного професіоналізму; підготувати студентів до виконання функцій викладача вищої школи під час проходження педагогічної практики у ЗВО.</p>	
4. Результати навчання (компетентності)	
<p>У результаті вивчення навчальної дисципліни студент магістратури повинен знати: теоретичні основи педагогічної діяльності у закладах вищої освіти; основні питання нормативно-правового регулювання сучасної вищої освіти в Україні; логіку і методи науково-педагогічних досліджень у вищій школі; сутність, структуру та особливості процесів навчання і виховання у ЗВО; сучасні моделі, організаційно-методичні форми та методи навчання і виховання студентів; базові ціннісні орієнтації педагога вищої школи, його завдання, права й обов’язки, функції та специфіку діяльності; структуру та рівні педагогічної майстерності, складові його педагогічної культури й основні компоненти педагогічної техніки; особливості управління сучасним закладом вищої освіти.</p> <p>уміти: проводити лекційні, семінарсько-практичні заняття, організовувати самостійну роботу студентів; розвивати мотивацію студентів до змісту навчального матеріалу; застосовувати найбільш продуктивні технології, методи і форми навчально-пізнавальної діяльності студентів;</p>	

організувати виховну роботу в академгрупі;
 обирати й використовувати ефективні методи науково-педагогічного дослідження;
 застосовувати сучасні засоби роботи з науковою та навчально-методичною літературою,
 Інтернет-ресурсом.

Загальні та професійні **компетентності**, якими повинен оволодіти чи які може удосконалити студент у результаті вивчення дисципліни:

обізнаність із теоретичними основами курсу, історією вищої освіти, методами, формами, засобами освітньої діяльності у ЗВО;

уміння трансформувати набуті теоретичні знання у засоби розв'язання важливих педагогічних завдань вищої школи;

готовність до відбору, оцінки і застосування у майбутній професійній діяльності нових ідей і методик;

здатність до інноваційної діяльності як умова формування професіоналізму майбутнього фахівця;

готовність до саморозвитку та самовдосконалення;

комунікативність, етична компетентність, толерантність.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу 90 год.

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	18 год.
практичні	12 год.
самостійна робота	60 год.

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний /вибірковий
9	061 Журналістика	V	Нормативний

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
<p>Тема 1. Педагогіка вищої школи та педагогічна майстерність викладача як галузь педагогіки і навчальна дисципліна; логіка і методика науково-педагогічного дослідження</p> <p>Педагогіка як наука, її основні поняття та структурні компоненти (актуалізація попередніх знань шляхом бесіди).</p> <p>Місце педагогіки в вищій школі у системі педагогічних наук, її сутність, мета, завдання, функції, зв'язок з іншими науками.</p>	лекція	1, 2, 3, 4, 6, 10, 12, 15, 17, 19, 23, 24, 28, 34, 35.	Опрацювати конспект лекції та відповідні джерела, 2 год		9 семестр

<p>Категоріально-понятійний апарат педагогіки вищої школи.</p> <p>Поняття про вищу освіту.</p> <p>Система вищої освіти.</p> <p>Витоки й основні етапи становлення вищої освіти в державах Заходу та в Україні.</p> <p>Мета, завдання, структура, рівні вищої освіти в сучасній Україні; типологія та правовий статус ЗВО (за законами України «Про вищу освіту» та «Про освіту»).</p> <p>Методологія й організація науково-педагогічного дослідження.</p> <p>Характеристика методів науково-педагогічного дослідження.</p>					
<p>Тема 2. Викладач закладу вищої освіти як організатор освітнього процесу; теоретичні основи педагогічної майстерності викладача ЗВО</p> <p>Поняття про педагогічну професію; специфіка діяльності педагога у ЗВО.</p> <p>Завдання, права, обов'язки та гарантії наукових, науково-педагогічних і педагогічних працівників (за законами України «Про вищу освіту» та «Про освіту»).</p> <p>Функції, основні напрями роботи викладача у вищій школі.</p> <p>Поняття про педагогічну майстерність.</p>	лекція	1, 2, 8, 12, 13, 16, 22, 26, 29, 34, 35.	Опрацювати конспект лекції та відповідні джерела, 4 год		9 семестр

<p>Структура педагогічної майстерності та її рівні.</p> <p>Педагогічна культура викладача ЗВО, її складові.</p> <p>Педагогічне спілкування у системі форм взаємодії викладача та студентів, його функції, структура і технології.</p> <p>Стилі педагогічного спілкування.</p> <p>Педагогічний такт викладача вищої школи.</p> <p>Педагогічна техніка та її основні компоненти.</p> <p>Основні вимоги до культури мовлення викладача.</p>					
<p>Тема 3.</p> <p>Теоретичні основи процесу навчання у вищій школі.</p> <p>Зміст освіти у ЗВО та способи його реалізації</p> <p>Сутність поняття “дидактика вищої школи”, її завдання й основні категорії; мета і завдання навчання у закладах вищої освіти (відповідно до сучасних законодавчо-нормативних документів)</p> <p>Основні концепції навчання.</p> <p>Поняття про процес навчання та його структуру.</p> <p>Принципи навчання в сучасній вищій школі (науковості, системності, послідовності, свідомості, активності, самостійності, наочності, ґрунтовності, єдності освітніх, розвивальних і виховних функцій освіти)</p>	лекція	1, 11, 12, 16, 22, 24, 26, 32, 34, 35.	Опрацювати конспект лекції та відповідні джерела, 2 год		9 семестр

<p>Поняття про зміст освіти, його джерела і компоненти.</p> <p>Стандарти освітньої діяльності та вищої освіти.</p> <p>Нормативні документи, що визначають зміст освіти у вищій школі.</p> <p>Навчальний план, навчальна програма, підручник вищої школи як засоби реалізації змісту освіти.</p>					
<p>Тема 4. Форми і методи організації освітнього процесу у вищій школі. Сучасні технології навчання у закладах вищої освіти</p> <p>Сутність понять форми і методи організації навчання у закладах вищої освіти, особливості їхньої класифікації.</p> <p>Види і методика проведення навчальних занять у ЗВО (лекції, практичні, семінарські, лабораторні заняття, консультації тощо).</p> <p>Поняття про технологію навчання.</p> <p>Традиційні та інноваційні технології навчання у сучасному ЗВО.</p> <p>Інтерактивні методики на заняттях у закладах вищої освіти.</p> <p>Дистанційне навчання у вищій школі.</p> <p>Самостійне навчально-пізнавальне діяльність студентів.</p> <p>Науково-дослідна робота студентів.</p> <p>Навчальні і</p>	лекція	10, 12, 13, 14, 16, 22, 24, 25, 26, 29, 30, 31, 32, 34, 35.	Опрацювати конспект лекції та відповідні джерела, 2 год.		9 семестр

виробнича педагогічна практика студентів магістратури.					
<p>Тема 5. Контроль за навчально-пізнавальною діяльністю студентів</p> <p>Педагогічний контроль як система перевірки результатів навчально-виховної діяльності студентів.</p> <p>Компоненти, функції та види контролю; методи і форми контролю успішності студентів.</p> <p>Оцінювання результатів навчально-пізнавальної діяльності студентів.</p> <p>Особливості кредитно-модульної системи оцінювання студентів відповідно до вимог Болонського процесу.</p> <p>Державна атестація: складові, зміст програми, організація, документальне забезпечення та проведення.</p>	лекція	1, 10, 11, 12, 16, 22, 30, 32, 34, 35.	Опрацювати конспект лекції та відповідні джерела, 2 год		9 семестр
<p>Тема 6. Сутність процесу виховання у ЗВО. Національне та громадянське виховання майбутніх фахівців</p> <p>Загальна характеристика понять виховання, самовиховання, перевиховання.</p> <p>Процес виховання, його завдання й етапи; управління процесом виховання.</p> <p>Закономірності,</p>	лекція	1, 4, 5, 7, 9, 22, 24, 33, 34, 35.	Опрацювати конспект лекції та відповідні джерела, 2 год		9 семестр

<p>принципи та правила виховання.</p> <p>Методи, форми і засоби виховання студентів.</p> <p>Сутність, мета, завдання, принципа національного та громадянського виховання студентської молоді (за концепціями національного виховання, 1994 р.; національного виховання студентської молоді, 2009 р.; національно-патріотичного виховання дітей і молоді, 2015 р. та ін.).</p>					
<p>Тема 7.</p> <p>Зміст виховної роботи зі студентською молоддю та шляхи його реалізації</p> <p>Поняття про зміст виховання.</p> <p>Основні напрями виховання студентської молоді: національно-патріотичне, інтелектуальне, духовно-моральне, правове, трудове, економічне, антинаркогенне, екологічне, естетичне, фізичне, статеве.</p> <p>Функції і завдання куратора академічної групи; методика виховної роботи куратора академічній групі.</p>	лекція	1, 3, 4, 5, 7, 9, 22, 24, 33, 34, 35.	Опрацювати конспект лекції та відповідні джерела, 2 год		9 семестр
<p>Тема 8.</p> <p>Основи педагогічного менеджменту в системі вищої освіти</p> <p>Управлінська концепція реформування освіти</p>	лекція	1, 2, 22, 24, 26, 34, 35.	Опрацювати конспект лекції та відповідні джерела, 2 год		9 семестр

<p>їполітики в сучаснійУкраїні. Шляхи реалізаціїцільовогоуправлінняосвітою. Принципиуправління навчальними закладами вищоїосвіти. Органигромадськогосамоврядування у вищійшколі. Професійнадіяльність та самоменеджменткерівника ЗВО як менеджера освіти.</p>					
---	--	--	--	--	--

<p>Тема 1. Теоретичні основи педагогіки вищої школи та педагогічної майстерності викладача</p> <p><i>Питання для обговорення</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Предмет і завдання навчального курсу. 2. Основні категорії педагогіки вищої школи. 3. Місце педагогіки вищої школи у системі педагогічних наук та її зв'язок з іншими науками. 4. Логіка і методика науково-педагогічного дослідження у вищій школі. 	<p>Практичне, самостійна робота</p>	<p>1, 10, 12, 13, 17, 22, 23, 24, 26, 28, 34, 35.</p>	<p>2 год</p>	<p>8 б.</p>	<p>9 семестр</p>
<p>Тема 2. Вища освіта України як педагогічна система</p> <p><i>Питання для обговорення</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Генеза вищої освіти в Україні (витоки й основні етапи становлення). 2. Структура вищої освіти в сучасній Україні. 3. Принципи побудови системи вищої освіти в Україні. 4. Рівні вищої освіти (відповідно до Закону України «Про вищу освіту»). 5. Типи вищих навчальних закладів. 6. Вища освіта України в умовах Болонського 	<p>Практичне, самостійна робота</p>	<p>1, 2, 6, 10, 11, 12, 15, 18, 19, 20, 21, 22, 24, 34.</p>	<p>2 год</p>	<p>10 б.</p>	<p>9 семестр</p>

процесу.					
<p>Тема 3. Педагогічна майстерність викладача вищого навчального закладу і вимоги до його професійної етики</p> <p><i>Питання для обговорення</i></p> <p>1. Викладач вищої школи як організатор навчально-виховного процесу у ВНЗ. Закон України «Про вищу освіту» (2014 р.) про права, обов'язки і гарантії науково-педагогічних, наукових і педагогічних працівників.</p> <p>2. Зміст основних психолого-педагогічних компетенцій викладача сучасного вищого навчального закладу.</p> <p>3. Сутність поняття «педагогічна майстерність» викладача ВНЗ; структура і рівні педагогічної майстерності.</p> <p>4. Педагогічне спілкування у системі форм взаємодії викладача та студентів, його функції, структура і технології. Стили педагогічного спілкування.</p> <p>5. Педагогічний такт як узагальнений вияв стилю спілкування педагога-викладача зі студентами.</p>	Практичне, самостійна робота	1, 2, 8, 12, 22, 24, 27, 29, 34, 35.	2 год	10 б.	9 семестр
Тема 4. Педагогічна техніка у системі педагогічної майстерності викладача вищого навчального закладу	Практичне, самостійна робота	12, 16, 22, 26, 29, 34, 35.	2 год	8 б.	9 семестр

<p><i>Питання для обговорення</i></p> <p>1. Педагогічна техніка викладача ВНЗ: сутність поняття, основні компоненти педагогічної техніки.</p> <p>2. Техніка мовлення як складова техніки спілкування викладача зі студентами.</p> <p>3. Умови ефективності професійного мовлення викладача ВНЗ.</p> <p>4. Шляхи вдосконалення мовлення педагога-викладача.</p>					
--	--	--	--	--	--

<p>Тема 5. Сутність, структура та особливості процесу навчання у вищій школі</p> <p><i>Питання для обговорення</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Суть процесу навчання у вищій школі. 2. Основні ланки процесу навчання та їх характеристика. 3. Функції навчання. 4. Принципи дидактики вищої школи. 5. Основні дидактичні концепції. 	<p>Практичне, самостійна робота</p>	<p>12, 16, 22, 24, 26, 32, 34, 35.</p>	<p>2 год</p>	<p>8 б.</p>	<p>9 семестр</p>
<p>Тема 6. Зміст, форми виховання студентської молоді</p> <p><i>Питання для обговорення</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Суть процесу виховання у закладах вищої освіти, його закономірності та принципи. 2. Етапи процесу виховання. 3. Національне та громадянське виховання студентської молоді (мета, завдання, принципи, шляхи реалізації). 4. Зміст і напрями виховання студентської молоді. <ol style="list-style-type: none"> 4.1. Патріотичне виховання 	<p>Практичне, самостійна робота</p>	<p>1, 7, 9, 12, 22, 32, 33, 34, 35.</p>	<p>2 год</p>	<p>6 б.</p>	<p>9 семестр</p>

<p>студентства. 4.2. Інтелектуальне виховання студентів. 4.3. Духовно-моральне виховання студентів. 4.4. Трудове виховання студентів. 4.5. Екологічне виховання студентів. 4.6. Естетичне виховання студентів. 4.7. Фізичне виховання студентів. 4.8. Антинаркогенне виховання. 5. Поняття про форми і методи виховання, основні підходи до їх класифікації. 6. Позааудиторна виховна робота у закладах вищої освіти. 7. Зміст, форми і методи роботи академнаставника у студентській групі.</p>					
6. Система оцінювання курсу					
Загальна система оцінювання курсу	Оцінювання здійснюється за національною та ECTS шкалою оцінювання на основі 100-бальної системи. (Див.: пункт „9.3. Види контролю" Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»)). Загальні 100 балів включають: 30 балів за практичні заняття; 20 балів за самостійну роботу; 50 балів за підсумкову письмову роботу.				
Вимоги до письмової роботи	Концептуально конкретне й емпірично верифіковане висвітлення питань.				

<p>Практичні заняття Умови допуску до підсумкового контролю</p>	<p>Оцінюються за п'ятибальною системою. Виконання усіх запланованих програмою дисципліни форм навчальної роботи, які підлягають контрольному оцінюванню. Мінімальна кількість балів для позитивного зарахування курсу - 50.</p>
<p>7. Політика курсу</p>	
<p>Політика курсу базується на гуманістичній освітній парадигмі, суть якої полягає у повазі до особистості студента, у праві й можливості майбутнього фахівця самостійно обирати спосіб засвоєння навчального матеріалу, використовувати нові методи, прийоми і засоби педагогічної діяльності; на навчанні у співробітництві, тобто спільній із викладачем діяльності; на плюралізмі як важливій основі розвитку інтелектуальних здібностей студентів, розвитку їхнього критичного мислення. Будь-які форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p>	
<p>8. Рекомендована література</p>	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Закон України «Про вищу освіту» від 1.07.2014 № 1556 – VII. <i>Відомості Верховної Ради. 2014. № 37 – 38.</i> 2. Закон України «Про освіту»: чинне законодавство станом на 01 лютого 2018 року: офіц. текст. Київ: АЛЕРТА, 2018. 120 с. 3. Національна доктрина розвитку освіти України ХХІ століття. <i>Освіта України. 2002. 24 квітня – 1 травня.</i> 4. Концепція «Нова українська школа». Інтернет ресурс. 5. Концепція національно-патріотичного виховання дітей та молоді. <i>Управління освітою. 2015. № 3 (лют.). С. 13 – 17.</i> 6. Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія: підручник. Київ: Либідь, 1998. 557 с. 7. Белова Л.О. Виховна система ЗВО: питання теорії та практики: навч. посіб. Харків: Вид-во НУА, 2004. 264 с. 8. Бутенко Н.Ю. Комунікативна майстерність викладача: навч. посіб. Київ: КНЕУ, 2005. 336 с. 9. Виховна робота зі студентською молоддю: навч. посіб. / за заг. ред. Т.Ю. Осипової. Одеса: Фенікс, 2006. 288 с. 10. Вища освіта в Україні: навч. посіб. / за ред. В.Г. Кременя. Київ: Знання, 2005. 327 с. 11. Вища освіта України і Болонський процес: навч. посіб. / за ред. В.Г. Кременя. Тернопіль: Навч. книга – Богдан, 2004. 384 с. 12. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: підручник Київ: ЦНЛ, 2018. 384 с. 13. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: метод. посібн. Київ: ЦНЛ, 2003. 316 с. 14. Дичківський І.М. Інноваційні педагогічні технології: навч. посіб. Київ: Академвидав, 2004. 334 с. 15. Зайченко І.В. Історія педагогіки: У двох книгах. Кн. 1. Історія зарубіжної педагогіки: навч. посіб. Київ: Вид. дім «Слово», 2010. 624 с. 16. Кнодель Л.В. Педагогіка вищої школи: посіб. для магістрів Київ: Вид-во Паливода А.В., 2008. 136 с. 17. Ковальчук В.В. Л.М.Моїсєєв Основи наукових досліджень: навч. посіб. Київ: ВД «Професіонал», 2004. 208 с. 18. Корсак К.В. Світова вища освіта: Порівняння і визначення закордонних кваліфікацій і дипломів: монографія Київ: МАУП-МКА, 1997. 208 с. 19. Кравець В. Зарубіжна школа і педагогіка ХХ ст. Тернопіль, 1996. 290 с. 20. Кравець В. Історія класичної зарубіжної педагогіки та шкільництва: навч. посіб. Тернопіль. 1996. 396 с. 21. Кравець В.П. Історія української школи і педагогіки: навч. посіб. Київ, 1994. 360 с. 22. Кузьмінський А.І. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. Київ: Знання, 2012. 486 с. 23. Методика навчання і наукових досліджень у вищій школі: навч. посіб. / за ред. С.У. Гончаренка, П.М. Олійника. К.: Вища школа. 323 с. 24. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. Київ: ЦУЛ, 2009. 427 с. 	

25. Особистісно орієнтовані технології навчання і виховання у вищих навчальних закладах: колект. моногр. / за заг. ред. В.Андрущенко, В.Лугового. Київ: Пед. думка, 2008. 256 с.
26. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / за ред. З.Н. Курлянд. Київ: Знання, 2005. 399 с.
27. Педагогічна майстерність: підручник / за ред. І.А. Зязюна. Київ: Вища школа, 1997. 349 с.
28. П'ятницька-Позднякова І.С. Основи наукових досліджень у вищій школі: навч. посіб. Київ: 2003. 116 с.
29. Розвиток педагогічної майстерності викладача ЗВО педагогічного профілю в умовах інформаційно-технологічного суспільства / за ред. І.А. Зязюна. Київ : Пед. думка, 2012. 390 с.
30. Сікорський П.І. Кредитно-модульна технологія навчання: навч. посіб. Київ: Вид-во Європ. ун-ту, 2004. 127 с.
31. Січкарук О. Інтерактивні методи навчання у вищій школі: навч. посіб. Київ: Тансоа, 2006. 88 с.
32. Слєпкань З.І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі: навч. посіб. Київ: Вища школа, 2005. 239 с.
33. Соловей М.І. Виховна система у вищому навчальному закладі: навч. посіб. Київ: Ленвіт, 2003. 257 с.
34. Туркот Т.І. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. Київ: Кондор, 2011. 628 с.
35. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. Київ: Академвидав, 2010. 456 с.

Викладач

доктор педагогічних наук,

професор кафедри педагогіки та освітнього менеджменту
ім. Б. Ступарика

З.І. Нагачевська